

**ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMASINDA
ÖZELLİKLİ BİR HUSUS:
SERMAYEYE İLAVE EDİLEN MALİYET ARTIŞ FONU**

Rafet AKTAŞ*

ÖZET

Maliyet artış fonu uygulaması, kısmi enflasyondan korunma yöntemlerinden birisidir ve enflasyon muhasebesinin uygulanması ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır. Enflasyon muhasebesine ilişkin düzenlemelerde, özkaynak kalemlerinin düzeltilmesi sırasında sermayeye ilave edilen her çeşit değer artış fonu düzeltme kapsamına alınmamaktadır. Ancak sermayeye ilave edilen maliyet artış fonları ve gayrimenkul satış karları, düzeltmeye esas tutar olarak düzeltme işlemine tabi tutulmalıdır. Böylece özsermayenin daha gerçekçi bir şekilde düzeltilmesi sağlanmış olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Enflasyon Muhasebesi, Maliyet Artış Fonu, Özkaynak, Sermaye

**A SPECIAL ISSUE IN INFLATION ACCOUNTING
APPLICATION:
ADDITED INCREASED COST RESERVE TO CAPITAL**

ABSTRACT

Increase Cost Reserve is a partial protection methods to inflation effects which isn't use in inflation accounting applications. Inflation Accounting

---

(*) Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı (Arş.Grv.)

Applications in Turkey, in the equities correction added all kind of value increase to capital isn't captured the correction process. However added reserve to capital must corrected in the correction process. And so corrected capital will be more realistic.

Key Words: Inflation Accounting, Increased Cost Reserve, Equities, Capital.

1-GİRİŞ

Maliyet artış fonu uygulaması, maddi duran varlıklar ile iştirak hisseleri satışı esnasında, enflasyon nedeni ile oluşan fiktif karların vergilendirilmesini önlemek amacı ile uygulanan, kısmi enflasyondan korunma yöntemlerinden birisidir ve enflasyon muhasebesinin uygulanması ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır.

Enflasyon Muhasebesi uygulamasında, gerek 5024 Sayılı “Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, ve gerekse SPK (Seri: XI, No: 20) “Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ”de özkaynak kalemlerinin düzeltilmesi sırasında sermayeye ilave edilen her çeşit değer artış fonu düzeltme kapsamına alınmamıştır. Kanaatimize göre, sermayeye ilave edilen maliyet artış fonları ve gayrimenkul satış karları, düzeltmeye esas tutar olarak düzeltme işlemine tabi tutulmalıdır. Bu şekildeki bir uygulamayla özsermayenin daha gerçekçi bir şekilde düzeltilmesi sağlanmış olacaktır.

2-MALİYET ARTIŞ FONU UYGULAMASI

Bilindiği üzere kısmi enflasyondan korunma yöntemlerinden birisi de maliyet artış fonu uygulamasıydı. Bu uygulamayla, maddi duran varlıklar ile iştirak hisseleri satışında enflasyon nedeni ile oluşan fiktif karların vergilendirilmesini önlemek amaçlanmaktaydı.

01.01.1994 tarihinde yürürlüğe giren 3945 sayılı kanun ile, gayrimenkul ve iştirak hisselerinin yeniden değerlendirme oranları ile artırılmasına ilişkin düzenleme getirilmiş olup, bu düzenlemenin ne suretle uygulanacağı 49 seri nolu KVKGT’nde açıklanmıştır. Daha sonra 02.06.1995 tarihli resmi gazetede yayımlanan 4108 sayılı kanunla GVK’nun 38. maddesinde yapılan değişiklik ile amortisman tabi diğer iktisadi kıymetlerde maliyet bedeli artırımı kapsamına alınmıştır. GVK’nun 38. maddesinin son fıkrasında yapılan düzenlemelerle, mükelleflerin iktisap tarihinden itibaren en az iki tam yıl süreyle işletmelerinden kayıtlı bulunan** gayrimenkul, iştirak hisseleri ve amortisman tabi diğer iktisadi kıymetlerini elden çıkarmaları halinde, bu iktisadi kıymetlerin maliyet bedelleri, alış ayından başlanarak satıldığı ay hariç olmak üzere DİE toptan eşya fiyat endeksi artış oranları artırılarak kazancın tespitinde dikkate alınır. Bu yolla, enflasyon sebebi ile oluşan fiktif karların vergilendirilmemesi amaçlanmıştır (Örten ve Karapınar, 2001: 407-408).

Maliyet bedeli artırımı sonucunda, söz konusu kıymetlerin iktisap bedeli ile, artırılmış maliyet bedelleri arasındaki fark, maliyet artış fonunu oluşturmakta ve bu fon bilançonun pasifinde 524 Maliyet Artış Fonu hesabında izlenmektedir. SPK Seri XI, No:13 Tebliği’ne göre 549 Özel Fonlar hesabında da izlenebilmektedir. Maliyet artış fonunun vergilendirilmeden kullanımı sadece sermayeye ilave edilmesi durumunda mümkün olmaktadır. Kurumlar vergisi mükellefleri isterler ise bu fonu sermayeye ilave edebilmektedir (Örten ve Karapınar, 2001: 51).

3- ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMASINDA ÖZSERMAYE GRUBUNUN DÜZELTİLMESİ

5024 Sayılı “Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, ile SPK (Seri: XI,

---

** MAF’nun uygulanmasında uyulması gereken usul ve esaslar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz, Remzi Örten, Aydın Karapınar, **Dönem Sonu Muhasebe Uygulamaları**, Gazi Kitabevi, Ankara 2001, s. 407-408.

No: 20) “Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ” enflasyon muhasebesi uygulamalarına ilişkin düzenlemeler içermektedir.

Öz sermaye kaleminin düzeltilmesi ile ilgili olarak 14. maddesinde; “Öz sermaye kalemlerinin düzeltilmesinde; yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi enflasyon nedeniyle işletmelerin oluşturmalarına izin verilen fonların sermayeye ilave edilmesi, ortakların öz sermayeye katkısı olarak dikkate alınmaz. Bu tür fonlar sermayeden ve öz sermayeden indirilir. Yedek akçelerin ve birikmiş karların sermayeye ilave edilmesi ortaklar tarafından konulan sermaye olarak dikkate alınır. Bu madde uyarınca belirlenen ve daha önce sermayeye katılmış öz sermaye kalemlerinin düzeltilmesinde, sermaye artırımının tescil tarihi veya sermaye artırımına mahsuben ödenen tutarların tahsil tarihi esas alınır. Sermayeye ilave edilmiş olsun veya olmasın, emisyon primlerinin düzeltilmesinde ise tahsil tarihleri dikkate alınır” denilmektedir.

Ayrıca, “mali tabloların bu kısımdaki hükümler uyarınca düzenlenmeye başlandığı dönemin sonunda ve takip eden dönemlerde, bu Tebliğdeki hükümlere göre belirlenen öz sermaye kaleminin tüm unsurları, ikinci fıkrada belirtilen çerçevede oluştukları şekilde veya öz sermayedeki artış tarihleri esas alınmak suretiyle düzeltme işlemine tabi tutulur. Mali tablolarda öz sermaye kalemleri kayıtlı değerleri üzerinden gösterilir. Bunların düzeltilmesi sonucunda oluşan farklar, toplu halde **“öz sermaye enflasyon düzeltmesi farkları”** hesabında gösterilir” ifadesi de yer almaktadır.

5024 sayılı kanunda ise, özsermaye grubunun düzeltilmesine ilişkin olarak, 2. Maddede “Kâr yedekleri, geçmiş yıl kârları ve net dönem kârının sermayeye ilave edilmesi dolayısıyla artırılan sermaye için; tescil tarihi” nin esas alınacağına dair hüküm yer almaktadır. Geçici madde no 25 de ise “Öz sermaye kalemlerinin düzeltilmesinde, 1.1.2004 tarihinden önce ayrılan yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi fonlar öz sermayeden düşüleceği, bu ve benzeri fonların sermayeye

ilavesi nedeniyle oluşan sermaye artışlarının sermaye artışı olarak dikkate alınmayacağı ve enflasyon düzeltilmesine tâbi tutulmayacağı” belirtilmektedir. Sermayeye ilave edilmemiş olan ve bu hesapta yer alan tutarlar enflasyon düzeltme hesabına aktarılarak iptal edilmektedir (Öztürk, Özer ve Şengül, 2004:126).

Özkaynaklar grubu içerisinde yer alan sermaye kaleminin düzeltilmesi esnasında; sermayenin nakdi olarak konulmasında tahsilat tutarı; sermayenin aynı sermaye olarak konulmasında sermaye olarak konulan varlığın emsal bedeli, yedek akçelerin ve geçmiş yıl karlarının sermayeye ilave edilmesi durumunda sermayeye ilave edilen tutarlar düzeltmeye tabi tutulmaktadır. Sermayeye ilave edilen değer artış fonları, iştiraklerin değer artış fonları düzeltme kapsamına alınmamaktadır(Akdoğan, 2004:293).

Şayet sermaye artırımında bu kalemlerin tutarları yüksek meblağlarda oluşur ise, sermaye düzeltilmesi neticesinde sermayenin tarihi değerinden düzeltilmiş değerinin daha az çıkma durumu söz konusu olabilmektedir. Bu gibi bir durumda Özsermaye enflasyon düzeltme farkı hesabı borçlandırılarak eksi şekilde sermaye azaltımına gidilmesi gerekmektedir.¹

4- MALİYET ARTIŞ FONUNUN SERMAYEYE İLAVE EDİLMESİ DURUMU

Enflasyon muhasebesinin uygulanması ile yürürlükten kaldırılan uygulamalardan birisi de Maliyet Artış Fonu’dur. Ancak Maliyet Artış Fonu’nun sermaye artırımında kullanılması durumu enflasyon muhasebesindeki özellikli hususlardan birisini oluşturmaktadır.

---

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz., Nalan AKDOĞAN, **Enflasyon Muhasebesi Kuramsal Yaklaşımlar ve Türkiye Uygulaması**, 2.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004, s.400.

Her ne kadar yasal düzenlemelerde bu fonun sermayeye ilave edilmesi durumunda enflasyon düzeltmesi esnasında dikkate alınmayacağı belirtilmekte ise de, literatürde “sermayeye ilave edilen maliyet artış fonları ve gayrimenkul satış karları düzeltmeye esas tutar kapsamına alınmalı ve düzeltilmelidir” (Akdoğan, 2004:293) yönünde görüşler bulunmaktadır. Gayrimenkul satışı esnasında ortaya çıkan olumlu fark bir kar rakamıdır. Bu kar tutarı, dağıtılmayıp geçmiş yıl karları yahut yedekler içinde bir fon olarak da yer alabilmektedir. Ayrıca bu tutar sermayeye ilave edilebilecek nitelikteki bir tutarı ifade etmektedir. Bu bağlamda Maliyet Artış Fonu da aslında bir çeşit fona aktarma işlemidir. Dolayısı ile bu tutarında sermayeye ilave edilmiş olması durumunda, enflasyon düzeltmesi esnasında bu tutarın da düzeltilmesi gerekmektedir.

Gelir tablosunda kâr ve zarar olarak yer alan unsurlar ile ilgili olarak SPK Seri: XI, 20 Nolu tebliğin 19. maddesinde; “Gayrimenkul satışı gibi, satışlar ve satışların maliyeti ile ilişkilendirilmeden, doğrudan gelir tablosuyla ilişkilendirilen parasal olmayan kalemler, satışa konu olan varlığın düzeltilmiş değeri ile satış bedelinin düzeltilmiş değeri arasındaki fark olarak yeniden hesaplanır. Bu kalemler ayrıca düzeltme işlemine tabi tutulmazlar” denilmektedir. Bu bağlamda bu satış işlemi neticesinde oluşan karın maliyet artış fonuna aktarılması ve bu fonun daha sonra sermayeye ilave edilmesi söz konusu olduğunda, bu madde hükmünce düzeltme işlemi yapılmalı ve sermayeye ilave edilen tutar bu düzeltilmiş tutar olarak dikkate alınmalıdır.

5-ÖRNEK UYGULAMA

Sermaye Piyasası Kanunu’na tabi bir işletmede, 31.10.1998 tarihinde kayıtlara 100.000 TL maliyet ile alınan bir Gayrimenkul, 31.06.2001 tarihinde 700.000 TL’ye satılmış ve satış esnasında 606.000 TL Maliyet Artış Fonu hesap

edilmiştir. Satış tarihinde ilgili gayrimenkulün birikmiş amortisman tutarı da 6.000 TL'dir. Satışa ilişkin yevmiye kaydı şu şekilde oluşmaktadır.

31 /06/01			
100 KASA HESABI		700.000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)		6.000	
	252 BİNALAR		100.000
	524 MALİYET ARTIŞ FONU		606.000
	Gayrimenkul satışı		

Satış işlemi neticesinde hesap edilen 606.000 TL tutarındaki Maliyet Artış Fonu 2003 yılı sonunda sermayeye ilave edilmiştir. İlgili yevmiye kaydı şu şekilde oluşmaktadır.

31/12/ 03			
524 MALİYET ARTIŞ FONU		606.000	
	500 SERMAYE		606.000
	Sermaye artırımı		

Belirtildiği üzere bir fona aktarım işlemi olan maliyet artış fonu, özünde gayrimenkul satış karı tutarını ifade etmektedir. Uygulamaya konu işletmenin düzeltmeye esas 2003 yılı bilançosunda yer alan özkaynak kalemlerinin tutarları ile sermaye ve diğer öz kaynak kalemlerinin türleri ve tutarları oluşum / tescil tarihleri ile birlikte şu şekildedir.

2003 YILI BİLANÇOSUNDA YER ALAN	Tarihi Değer
ÖZKAYNAKLAR	3,238,000

500	SERMAYE	2,286,000
522	MDV.YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞ FONU	250,000
523	İŞTİRAKLER YEN.DEĞ.DEĞER ARTIŞ FONU	147,000
540	YASAL YEDEKLER	250,000
542	OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	10,000
570	GEÇMİŞ YIL KARLARI	220,000
590	DÖNEM NET KARI	75,000

SERMAYE	KURULUŞ-NAKİT	250,000
SERMAYE	1993 YILI KARINDAN AYRILAN OLAĞANÜSTÜ YEDEK	350,000
SERMAYE	MDV YEN.DEĞ.ARTIŞ FONU	200,000
SERMAYE	1998 YILI KARINDAN AYRILAN OLAĞANÜSTÜ YEDEK	350,000
SERMAYE	İŞTİRAKLER YENİDEN DEĞ.ARTIŞ FONU	150,000
SERMAYE	MALİYET ARTIŞ FONUNDAN	606,000
SERMAYE	1999 KARINDAN İLAVE	160,000
SERMAYE	2000 KARINDAN İLAVE	100,000
SERMAYE	2001 KARINDAN İLAVE	120,000
TOPLAM		2,286,000

YASAL YEDEKLER	1998 KARINDAN	20,000
YASAL YEDEKLER	1999 KARINDAN	70,000
YASAL YEDEKLER	2000 KARINDAN	110,000
YASAL YEDEKLER	2001 KARINDAN	50,000
TOPLAM		250,000

OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	2001 KARINDAN İLAVE	10,000
TOPLAM		10,000

GEÇMİŞ YIL KARLARI	2002 KARINDAN	220,000
TOPLAM		220,000

Enflasyon muhasebesi uygulamasında, işletmenin 2003 yılı bilançosunda yer alan kalemlerin düzeltme işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Burada özellikli husus, sermaye artırımını içerisinde yer alan Maliyet Artış Fonu'nun ayrıca hesaplanması ve enflasyona göre düzeltilmiş tutarının sermaye artırımında yer

almasının sağlanmasıdır. Bunun için öncelikle satışa konu olan binanın maliyet bedeli ve satış bedelinin satış tarihine göre düzeltilerek bu tarihte oluşan kar zararının tespit edilmesi gerekir. Sonrasında ise satış tarihinde yeniden hesap edilen kar zararın düzeltmeye esas olan 31.12.2003 tarihine taşınarak, bulunan bu tutarın sermaye artırımına esas tutar olarak hesaplara dahil edilmesi gerekecektir.

Bu işlemler sırası ile şu şekilde yapılır;

- Gayrimenkul kullanım süresinin tespiti;

Kullanım süresi satış tarihi ile alım tarihi arasında geçen süreden oluşmaktadır. Örneğimizde 31/10/1998 tarihinde satın alınan gayrimenkul, satış tarihi olan 31/06/2001 tarihine kadar yaklaşık 32 ay süre ile kullanılmıştır.

- Maliyet bedelinin satış tarihindeki değerinin belirlenmesi;

Maliyet bedeli üzerinden elde tutulan gayrimenkulün satış tarihine göre maliyet bedelinin tespiti için (Satış Tarihi Endeksi / Alış Tarihi Endeksi) oranı ile düzeltme katsayısı hesaplanır ve bu düzeltme katsayısı ile maliyet bedeli çarpılarak satış tarihindeki değeri tespit edilir. İlgili hesaplama şu şekilde yapılır;

$$(3,795.600 / 1,146.800) = 3.3097$$

$$[100.000 \times 3.3097] = 330.970$$

- Maliyet bedelinin satış tarihindeki tutarının tespitinden sonra yine satış tarihindeki değeri ile birikmiş amortismanların tutarının da tespiti gerekmektedir. %2 amortisman oranı üzerinden hesap edilen gayrimenkul

amortismanı ekonomik ömrünün yeniden hesap edilmesi sureti ile satış tarihindeki tutarının tespiti şu şekilde yapılır;

$$\text{Düzeltilmiş Amortisman} = [(\text{Düzeltilmiş Maliyet} / \text{Toplam Süre}) \times \text{Kullanım Süresi}]$$

$$17.652 = [(330.970 / 600 \text{ ay}) \times 32 \text{ ay}]$$

- Satış tarihi itibari ile ilgili gayrimenkulun net değeri; düzeltilmiş maliyet bedeli ile yeniden hesap edilmiş birikmiş amortisman tutarı arasındaki fark $330.970 \text{ TL} - 17.652 \text{ TL} = 313.318 \text{ TL}$ olur.
- Satış tarihindeki Kar Zarar ise, satış fiyatı ile gayrimenkulun satış tarihindeki net değeri arasındaki farktan oluşur. Bu tutarda $700.000 \text{ TL} - 313.318 \text{ TL} = 386.682 \text{ TL}$ 'dir.
- Son olarak satış tarihi itibari ile belirlenmiş olan Maliyet Artış Fonuna alınan kar zarar tutarının [Dönem Sonu Endeksi / Satış Tarihi Endeksi] ile dönem sonuna taşınması gerekmektedir. Dönem sonu endeksi 7,382.1 ve satış tarihi endeksi 3,795.6 olarak belirlendiğinde, düzeltme katsayısı 1.9449 olur. Düzeltilmiş Maliyet Artış Fonu tutarı ise $386.682 \text{ TL} \times 1.9449 = 752.058 \text{ TL}$ olarak hesap edilir.

Hesap edilen bu tutar sermayeye ilave edilmiş Maliyet Artış Fonunun düzeltilmiş değeri olarak dikkate alınır. Diğer sermaye artırımları ise oluşum tarihleri ve tescil tarihleri dikkate alınarak belirlenen ilgili endeksler ile düzeltme işlemine tabi tutularak sermayenin düzeltilmiş değeri tespit edilir. Burada yine dönem karının sermayeye ilave edilmesi durumunda, kanaatimizce tescil tarihinden

ziyade oluşum tarihlerinin esas alınması gerekmektedir. Dolayısıyla örneğe ilişkin olarak dönem karlarının oluşum tarihleri itibariyle düzeltme işlemi yapılmıştır. Bu hesaplamaların oluşumu bir tablo halinde aşağıdaki gibidir ;

SERMAYE	TUTAR	TARİH	DÜZELTME KATSAYISI	DÜZELTİLMİŞ TUTAR	DÜZELTME FARKI
KURULUŞ-NAKİT	250,000	21/05/1993	164.6413	41,160,325	40,910,325
1993 YILI KARINDAN AYRILAN OLAĞANÜSTÜ YEDEK	350,000	31/12/1993	125.5645	43,947,575	43,597,575
MDV YEN.DEĞ.ARTIŞ FONU	200,000	20/04/1997	0	0	0
1998 YILI KARINDAN AYRILAN OLAĞANÜSTÜ YEDEK	350,000	31/12/1998	6.0753	2,126,355	1,776,355
İŞTIRAKLER YENİDEN DEĞ.ARTIŞ FONU	150,000	01/10/2003	0	0	0
MALİYET ARTIŞ FONUNDAN	606,000	31/06/2001		752,058	146,058
1999 KARINDAN İLAVE	160,000	31/12/1999	3.7293	596,688	436,688
2000 KARINDAN İLAVE	100,000	31/12/2000	2.8112	281,120	181,120
2001 KARINDAN İLAVE	120,000	31/12/2001	1.4908	178,896	58,896
TOPLAM	2,286,000			89,043,017	87,107,017

YASAL YEDEKLER	TUTAR	TARİH	DÜZELTME KATSAYISI	DÜZELTİLMİŞ TUTAR	DÜZELTME FARKI
1998 KARINDAN	20,000	31/12/1998	6.0753	121,506	101,506
1999 KARINDAN	70,000	31/12/1999	3.7293	261,051	191,051
2000 KARINDAN	110,000	31/12/2000	2.8112	309,232	199,232
2001 KARINDAN	50,000	31/12/2001	1.4908	74,540	24,540
TOPLAM	250,000			766,329	516,329

OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	TUTAR	TARİH	DÜZELTME KATSAYISI	DÜZELTİLMİŞ TUTAR	DÜZELTME FARKI
2001 KARINDAN İLAVE	10,000	31/12/2001	1.4908	14,908	4,908
TOPLAM	10,000			14,908	4,908

GEÇMİŞ YIL KARLARI	TUTAR	TARİH	DÜZELTME KATSAYISI	DÜZELTİLMİŞ TUTAR	DÜZELTME FARKI
2002 KARINDAN	220,000	31/12/2002	1.1394	250,668	30,668
TOPLAM	220,000			250,668	30,668
DÜZELTME FARKLARI GENEL TOPLAMI					87,658,922

Tüm bu hesaplamalardan sonra, enflasyona göre düzeltilmiş bulunan bilançonun özkaynak grubu aşağıdaki gibi oluşur.

ÖZKAYNAKLAR		Tarihi	Düzeltilmiş
		3,238,000	22,992,402
500	SERMAYE	2,286,000	2,286,000
522	MDV.YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞ FONU	250,000	0
523	İŞTİRAKLER YEN.DEĞ.DEĞER ARTIŞ FONU	147,000	0
540	YASAL YEDEKLER	250,000	250,000
542	OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	10,000	10,000
570	GEÇMİŞ YIL KARLARI	220,000	220,000
590	DÖNEM NET KARI	75,000	87,500 ²
502	ÖZSERMAYE ENFLASYON DÜZELTME FARKLARI		87,658,922
580	GEÇMİŞ YIL KAR ZARARI		(67,520,000) ³

6- SONUÇ

Maliyet Artış Fonunun vergilendirilmeden kullanımı sadece bu fonun sermayeye ilave edilmesi durumunda söz konusu olmaktadır. Dolayısı ile bir çok işletme bu vergi avantajından yararlanmak ve sermaye yapılarını güçlendirmek için bu fonu sermayeye ilave etmektedir.

Sermayeye ilave edilen bu fonun özünde, enflasyon düzeltmesi esnasında satışlar ve satışların maliyeti ile ilişkilendirilmeden, doğrudan gelir tablosuyla ilişkilendirilen gayrimenkul satış karının yer aldığı düşünüldüğünde, bu fonun da düzeltme işlemine tabi tutulması ve sermaye artırımında düzeltilmiş tutarı ile “özsermaye enflasyon düzeltme farkı hesabı” içinde yer alması gerekmektedir.

Çünkü, gayrimenkul satışı esnasında ortaya çıkan bu kar, şayet Maliyet Artış Fonuna aktarılmazsa dönem karına ilave bir unsur olarak dönem karı

² Enflasyona göre düzeltilmiş gelir tablosunda yer alan tutar olarak varsayılmıştır.

³ Enflasyona göre düzeltilmiş bilançonun aktif ile düzeltilmiş pasifi arasındaki fark olarak varsayılmıştır.

içerisinde yer alır. Gayrimenkul satış karını içinde barındıran dönem karının sermayeye ilave edilmiş olması durumunda, bu gayrimenkul satış karı düzeltilerek öz sermaye enflasyon düzeltme farkları içerisine alınır.

Gayrimenkul satış karının dönem karına aktarılmadan fon hesabında izlenmesi durumunda, bu tutarın gerçekte bir kar olduğu unutulmamalıdır. Maliyet Artış Fonu özü itibari ile dönem karına gidecek bir karın bilançoda bekletilmesidir ve dolayısıyla sermayeye ilave edilmesi durumunda düzeltilmesi gerekmektedir. Bu şekildeki bir uygulama öz sermayenin daha gerçekçi bir şekilde düzeltilmiş tutarının tespitine imkan sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

AKDOĞAN Nalan, (2004) **Enflasyon Muhasebesi Kuramsal Yaklaşımlar ve Türkiye Uygulaması**, 2.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

ÖRTEN Remzi, KARAPINAR Aydın, (2003) **Enflasyon Muhasebesi**, Gazi Kitabevi, Ankara.

ÖRTEN Remzi, KARAPINAR Aydın, (2001) **Dönem Sonu Muhasebe Uygulamaları**, Gazi Kitabevi, Ankara.

ÖZTÜRK Bünyamin, ÖZER Mustafa, ŞENGÜL A.Taner, (2004) **Vergi Kanunlarına Göre Enflasyon Muhasebesi**, Pusula Denetim Ltd.Şti, Mart.

PEKDEMİR Recep, SELVİ Yakup, (2004) **ASMMO, Örneklerle Enflasyon Düzeltimi Muhasebesi**, Lebib Yalkın Yayınları, Ocak.

DİĞER KAYNAKLAR

1. 5024 Sayılı Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

2. 328 Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

3. SPK (Seri: XI, No: 20) “Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ”